

Ana Narandžić

PRIJATELJSTVO GRADSKIH CURA

Kroz žamor u tramvaju do nje se probije pristojno i sramežljivo: « Hoćete li sjesti ? » A potom uslijedi rafalna paljba: « Dobro da si se sjetio! Ova mladost danas! Nema to ni poštivanja, ni obzira. Tako vas uče u školi, ha »? Roditelje, obitelj rijetko tko spomene. Vrijeme je ovo kada djecu odgajaju institucije. Jana u sebi ponavlja : « Zašto jednostavno ne kažeš hvala ? I sjedneš? Zašto ? »

Vožnja tramvajem Janini su svakodnevni rituali. S kojima se saživjela. Ujutro na posao. Popodne s posla. I tako iz tjedna u tjedan, iz mjeseca u mjesec. A i godine su se naslagale.

U svakodnevnim tramvajskim gužvama, pritisnuta uzavrelih emocijama, povišenim glasovima, stiješnjena u lepezi raznih tjelesnih mirisa, Jana je sama. Sama sa svojim mislima. Ima osjećaj da je nevidljiva. Ni njen izgled, ni odjeću nitko ne zapaža. Ni ne trudi se biti zapažena. Nitko je ne gnjavi. Nitko je ništa ne pita. Nikome ne mora odgovarati. Prepušta se svojim mislima kao odanom ljubavniku koji joj neće zamjeriti male izlete. Kud god krene, za njom se vuku njene misli, kao nit vune isparanog džempera. Prate ju i slijede. Osobito su naporne u tramvaju. Jana ih želi ukrotiti i namotava ih u klupko. Klupko se svaki čas zakotrlja i odmota. Cijelim vrijeme vožnje u tramvaju Jana je zapetljana u zgužvanu nit svojih misli.

Dok je bila dijete imala je viziju svijetle budućnosti. Završit će fakultet, zaposliti se. Zaljubiti se. Udati. Imati djecu.

Fakultet je završila. Ali ne onaj koji je željela. Nekoliko puta se zaposlila i isto toliko puta ostala bez posla. Mladiće koji su je salijetali ona nije htjela. A oni koje je ona salijetala, nisu htjeli nju. S onim jednim jedinim, pravim, mimoišla se. I tako je ostala sama. Nije to razlog što nema djecu. Biti sama i odgajati dijete, za gradsku curu nije ništa neobično. A što je onda ? Nije da nije

voljela djecu. Ustvari nije znala da li ih voli ili ne voli. Nije ih imala i nije imala iskustva s tom vrstom ljubavi.

Uspješno se se nosila s pritiscima obitelji, prijatelja i rodbine da se uda i rodi. Istina, i okolnosti su zaslužne za to da je ostala na neodređeno sama.

Osobito je uporna bila mama.

«Jana, vrijeme ti prolazi. Nisi više mlada. Vrijeme ti je da nađeš muža i da rodiš.»

» Zašto bih trebala naći muža ? Mama, znaš li ti uopće kako se rađaju djeca?»

« A znaš li ti kako je biti samohrana majka? »

«Ti kao znaš pa ćeš meni prodavati mudrost. Otkud ti pravo ? Ti nisi samohrana majka.»

Ali kao i da jeste. Već odavno ne dijeli obveze, radosti, tuge sa svojim mužem. Pa zašto kćer gura u brak ?

Jana je već mogla udati se i ne roditi. To bi bio kompromis. Mogla se udati i roditi. To bi bio pun pogodak. No, njoj se dogodilo ono treće. Nije se udala. Nije ni rodila. Čisti životni promašaj! Na selu bi se za njom vukao pogrdan naziv « stara cura ». U gradu je ona samo obična gradska cura. S tim se saživjela.

Ni sa prijateljstvima nije bilo puno bolje. Da je mogla birati, svakako bi prednost imala kombinacija ljubavi i muškog prijateljstva. Ali joker, dva u jedan, ljubav plus prijateljstvo, nije odigrao svoje. Uvijek se dogodilo da se jedno od toga negdje zagubilo. Ili ljubav ili prijateljstvo. Ili oboje. Ni žene prijateljice nisu bile pouzdanije. Sve su redom otpadale.

Žene prijateljice su kao voće koje otpadne kada u njemu sazrije sjemenka iz koje će se razviti potomstvo.

Današnja civilizacija je civilizacija gradova. Gradovi su sudbina ovog svijeta. Svejedno da li si u srcu grada ili negdje daleko izvan, ne možeš izbjeći njegovu moć i utjecaj. Grad se miješa u sve. Kroz svoje labirinte mamio je Janu i vodio je u razne situacije. Da izabere krivi put. Da donese krivu odluku. Da odluku ne donese na vrijeme. Da uopće ne donese nikakvu odluku. Grad ju je nadmudrio.

Osjeća se kao maratonka na gradskim ulicama, s potencijalom, a koja je propustila sve prilike da se popne na tron.

Ovo ljeto, koje se bliži kraju, u labirintima uzavrelog grada Jani se ukazao novi posao.

I novo prijateljstvo.

Nova ukazanja njenom životu dala su novi sadržaj. Ipak, ni o novom poslu, ni o novoj prijateljici, Jana nema iluzija. Naučila je da iluzije ostavlja iza sebe čim ju ponese ritam zahuktalog grada.

Jana je iza sebe ostavlja i iluzije kada se radi o njenom izgledu. Niski rast, velika prsa i mala stražnjica nisu aduti koje bi mogla iskoristiti da daju smjer njenom životu. A nije ni u njenom stilu. Ono što može je da drži pod kontrolom svoju težinu. I to joj zasada dobro ide. Problematičnu kožu lica uspijeva, uz pomoć kozmetike, održati u najboljem mogućem stanju. Svoju tanku kosu, s vlasištem sklonom perutanju, sama père i oblikuje u jednostavnu frizuru. Odjevne kombinacije zadaju joj dosta glavobolje. Malo je modela koji odgovaraju njenim nesavršenim proporcijama.

Nije bila neodgovorna. Barem ona tako misli o sebi. Ali nanizala je iza sebe nekoliko propalih veza, promašenih ljubavi i ludih zaljublivanja. Tješi se da su to samo mladenački pokušaji i promašaji.

I fizički izgled i psihološki profil njen i njene nove prijateljice su potpuno različiti. Janina prijateljica je indiferentna prema suprotnom spolu. Nije to zbog seksualne orijentacije, kako bi se dalo zaključiti. Prije bi se reklo da seks u njenom životu nema značaja. Jana to nije saznala od nje. Ona o tome šuti. Kao uostalom i o svemu drugom. Izgledom je atraktivna gradska cura. Sretnica, reklo bi se. Ima nježan, blijedo ružičast ten, bez i jedne nepravilnosti. Kosa joj je zlatno smeđa, bujna, i svilenkasta. Zavodnički gleda krupnim plavim očima kroz guste, duge trepavice. Ne sa ciljem da zavodi. Njen pogled jednostavno je takav. Zavodnički. Manekenske je građe. Duge noge, tanak struk, čvrsta stražnjica, ni prevelika ni premala prsa. Visoka i vitka. To su po svim kriterijima

koje postavlja industrija mode, savršene proporcije. Muški svijet nema ništa protiv toga. Ili se samo pravi.

U opisu nedostaje samo odjeća da slika bude potpuna. Za to se brine Jana.

Već s vrata Jana joj dovikuje:

“Što ćemo danas”?

To « što ćemo danas» odnosi se na odjevnu kombinaciju. Njenoj prijateljici sve što obuče dobro stoji. Čak i neočekivane, lude, otkvačene kombinacije ona šutke i hrabro nosi.

Jana je to odlučila iskoristiti.

«Ovaj žuti, duboko dekoltirani topić je izazovan. Zašto da ne?!»

Prijateljca nije ni trepnula.

«Preko njega ide ova ljubičasta tunika od čipke. Ostavit ćemo je raskopčanu. Malo seksipila uvijek dobro dođe. Kao začini jelu.»

Prijateljica se ponašala kao da nije čula.

« Uz to ide ova kratka suknjica”.

Teško bi se taj komadić platna mogao nazvati suknjom. Napet preko butina i čvrste stražnjice, stisnut u tankom struku ne ostavlja dovoljno prostora za dvojbe o sadržaju koji je u nju upakiran. Prijateljica se nije protivila.

“To je to! Dodat ćemo još crne mrežaste hula-hupke. Za konačan dojam”.

Obilazi oko nje i mjerka je. Zadovoljna je. Stalo joj je da je prolaznici zapaze. I više od toga. Da ih provocira. Tek u društvu s njom osvijestila je da preko nje projicira svoje potajne želje da izgledom i odjećom provocira.

Prijateljica je Janina projekcije nje same.

Od prijateljice ne očekuje odobravanje ni negodovanje za posao koji je obavila.

Sama trijumfalno komentira: « Pogledaj se! Kao da si ovog trena sišla s modne piste ».

O cipelama za prijateljicu ne razmišlja. Njena prijateljica uglavnom je bosa. Usprkos svom izgledu Janina prijateljica je nezamijećena. Od svega, ljudi na

njoj primjećuju jedino odjeću. Nepravедno, misli Jana. Odjeća čini čovjeka. Mnogi odbijaju vjerovati u to, ali ne i Jana. Odjeća čini gradsku curu. Ona, njena prijateljica, dokaz je da je to tako.

Još malo je kritički odmjerava. Nakon nekoliko trenutaka usklikne: «Da! Kako sam mogla zaboraviti?! Ogrlica!»

Jana obožava ogrlice. Bez ogrlice ima osjećaj kao da se nije do kraja obukla. Oko vrata prijateljici stavlja ogrlicu, kombinaciju metalnih lanaca i kože. Djeluje izazovno i divlje. Za kraj, poluglasno mrmlja: «Dobro da imaš trajnu šminku ». Jana se u šminkanje ne bi upuštala. Prava je sreća da postoji ta trajna šminka.

Prijateljica je i dalje bila ravnodušna. Za Janu to nije ništa novo. Privikla se na njenu šutnju i ravnodušnost. Nije joj zamjerila. Pa, prijatelje su!

Voli ona svoju prijateljicu. Njena šutnja joj je posebno draga. Ne opterećuje ničim njihove susrete. A susreću se svakodnevno. Osim vikendom. Vikendi su dani za obitelj.

Dijeljenje tajni u prijateljstvu vezivno je tkivo koje prijateljstvu daje čvrstoću. No, Jani se njena prijateljica ne povjerava. Jana njoj može bez dvojbe povjeriti i svoje najmračnije tajne. Kad bi ih imala. Ali Jana ih nema. Janine tajne su banalne. Ponekad zažali što ne može svoju prijateljicu uznemiriti do izbezumljenosti nekom strašnom tajnom.

«Zaljubila sam se. U oženjenog». Pred sobom vidi njenu ukočenu facu koja ni ne trepne!

Isto bi se dogodilo i da joj kaže: «Učlanila sam se u tajno društvo.»

Ili «Prešla sam na hinduizam.» «Pregazila sam čovjeka autom.»

Ništa kod njene prijateljice ne može izazvati reakciju.

Samo osobe bez srca i duše ostale bi ravnodušne na ovakve izjave. Pomislili bi mnogi. I ne bi bili u krivu. Za njenu emotivnu neosjetljivost Jana ima i opravdanje. Nismo svi isti.

Na zadnjoj stanici Jana nit svojih misli namotava u klupko, veže u čvor i izlazi iz tramvaja. Na brzinu ulijeće u pekarnu. Sebi za doručak kupuje klipić sa žitaricama. Prijateljici ne kupuje ništa. Za nju hrana nema nikakvog značaja. Ona na zanosne mirise svježe pečenog peciva, omamljujuće okuse šunke i sira, očaravajuće boje i uzbudljiva okuse kolača uopće ne reagira.

Dok otključava vrata butika, Jana proviruje unutra. Ona je tamo. Njena šutljiva, bosonoga prijateljica! U jučerašnjoj odjevnoj kombinaciji. To je nedopustivo! Jana će se za to pobrinuti. S vrata kao i svakog dana dovikuje: “Što ćemo danas”?

Njena šutljiva prijateljica ne odgovara. I danas će bez riječi otrpjeti da Jana na njeno kruto tijelo plastične lutke obuče novu kombinaciju.

Ni ovo prijateljstvo neće biti dugovječno. Trajat će dok Jana ne nađe novi posao.

Bolji.

Koji odgovara njenom profilu.

Profilu stručnjakinje za demografski razvoj ruralnih područja i ulogu mladih u demografiji.